

KAMU YÖNETİMİNDE ETİK ve ETİK DAVRANIŞ İLKELERİ

İbrahim AKDENİZ
Başbakanlık Uzmanı

19/10/2011

İÇERİK

- Etik Kavramı
- Etik-Hukuk İlişkisi
- Kamu Yönetiminde Temel Etik Davranış İlkeleri
- Üç Etik davranış İlkesi (Hesap verebilirlik-Saydamlık ve Çıkar Çatışmasından Kaçınma)
- Psikolojik Taciz (Mobbing)
- Kamu Görevlileri Etik Kurulu
- Sonuç

Etik Kavramı

- **Konfüçyüs**, bir yandan modern etik anlayışın temelini 2500 yıl önce atarken yasa kurallarının yanına çok önemli ve etkin bir denetim mekanizmasını da sokmaya çalışmıştır: **VİCDAN**
- **Vicdan**; Yalancı şahidin giremediği, mesai saati, temyizi, adli tatili olmayan tek mahkemedir.
- Vicdan, bir hareketin hesabını verene dek bizi huzursuz etmeye devam eder. Ayrıca vicdana af kanunu çıkarma gibi bir yetki de tanınmamıştır. (**Publilius Syruus**)
- **Konfüçyüs**: «Her gün kendimi üç konuda sorgularım»
 - Başkaları adına yaptıklarımda elimden gelenin en iyisini yaptım mı?
 - Dostumla ilişkilerimde söylediğim sözlerle güvenlerini yitirecek bir şey dile getirdim mi?
 - Kendime uyguladığım bir şeyi diğer insanlara uyguladım mı?

Etik Kavramı

- Etik kavramı Yunanca “**ethos**” sözcüğünden gelmekte
- **karakter, alışkanlık**, anlamları taşımakta
- Etik, bireylere “İşlerin nasıl yapılması gerektiğini” belirlemede yardımcı olan yol gösterici
 - değerler,
 - ilkeler
 - ve standartlar
- Etik, insan ve toplum için ideal olanın araştırılması çabasıdır.
- Etik, neyin yapılıp yapılmayacağı, neyin istenip istenmeyeceği konularının akıl yoluyla oluşturulduğu sistematik bir girişimdir.
- **Etik Kamu Yönetimi;**
 - En basit anlamıyla, “kamu görevlilerinin kamusal işleri yerine getirirken tarafsızlık, nesnellik ve dürüstlük ilkeleri çerçevesinde bulundukları makamı kişisel, özel, maddi veya partizan bir kazanç için kullanmaktan çekindikleri bir yönetim anlayışı”

Etik, Yol Ayrımıdır...

Etik ve Ahlak

- Etik, ahlak ilkelerinin ışığında doğru-iyi-güzel davranış kurallarını inceleyen ve bunları özendiren ilkelerden oluşmaktadır.
- Ahlak Yunancada adet-gelenek anlamına gelen «morality»den gelmektedir.
- Ahlak kavramı/kuralları toplumdan topluma ve yöreden yöreye farklılık gösterebilir.
- Yaptırım gücü genellikle kişinin vicdanı olarak görülebilir.

Etik Hukuk İlişkisi

- Hukuk, adaleti; Etik iyiyi gerçekleştirmeyi hedefliyor
 - Hukuk hak ve ödevler yaratır, yaptırıma tabi tutar ancak tüm sorunların kanun koyucu tarafından çözülebildiği söylenemez.
 - Kanunun yol gösterici olamadığı noktada kamu görevlisi etik klavuz ilkelerden yararlanmak zorundadır.
 - Tarih boyunca temel etik değerlerden bir çoğu zaman içerisinde hukuki normlar haline gelmiştir.
- Hukuk etik denizi içinde yüzmektedir.

DÖRT ETİK DÜZEY

1. Bireysel Etik: Kişinin

- Ailesi içinde edindiği Etik algı
- Eğitimde edindiği
- Teamüllerle edindiği Etik değerler

2. Toplumsal Etik: Bir toplumun

Örf ve adetleri, algıları, gelenekleri, yerleşik değerleriyle oluşmuş etik standartlar

3. Kurumsal Etik (Organizasyon Etiği): Kurumun kendi içinde geliştirdiği bir etik kültürü ve anlayışı

4. Mesleki Etik: Hem meslek mensuplarının herkese güven veren, dürüst, kendi mesleğini daha iyi profesyonelleşmeye yönelik ilke ve değerler

Etik Sorunlara Nasıl Yaklaşmalıyız?

- o **Öncelikle,** Sorunun KENDİ İÇİMİZDE DE OLDUĞUNU kabul etmemiz gerekiyor.
- o Sorunun TAMAMEN KENDİ DIŞIMIZDA OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYORSAK, Sorun, O DÜŞÜNCENİN BİZZAT KENDİSİDİR.
- o **İkinci Olarak,**
 - o Mevcut sorunlarımızı onları yarattığımız zamanki düşünce ve yöntemlerle çözemeyiz.
 - o Yaptığımızı aynen sürdürürsek, ALDIĞIMIZ SONUÇLAR HEP AYNI KALIR.
 - o “AYNI ŞEYLERİ YAPMAYA DEVAM EDİP, DEĞİŞİK SONUÇLAR BEKLEMEK” sağlıklı bir yaklaşım değildir.
- o **Üçüncü Olarak,**
 - o Sistemi iyileştirmek ve insan kaynaklarını eğitimle geliştirmek.

Ceza-Erdem ve Etik

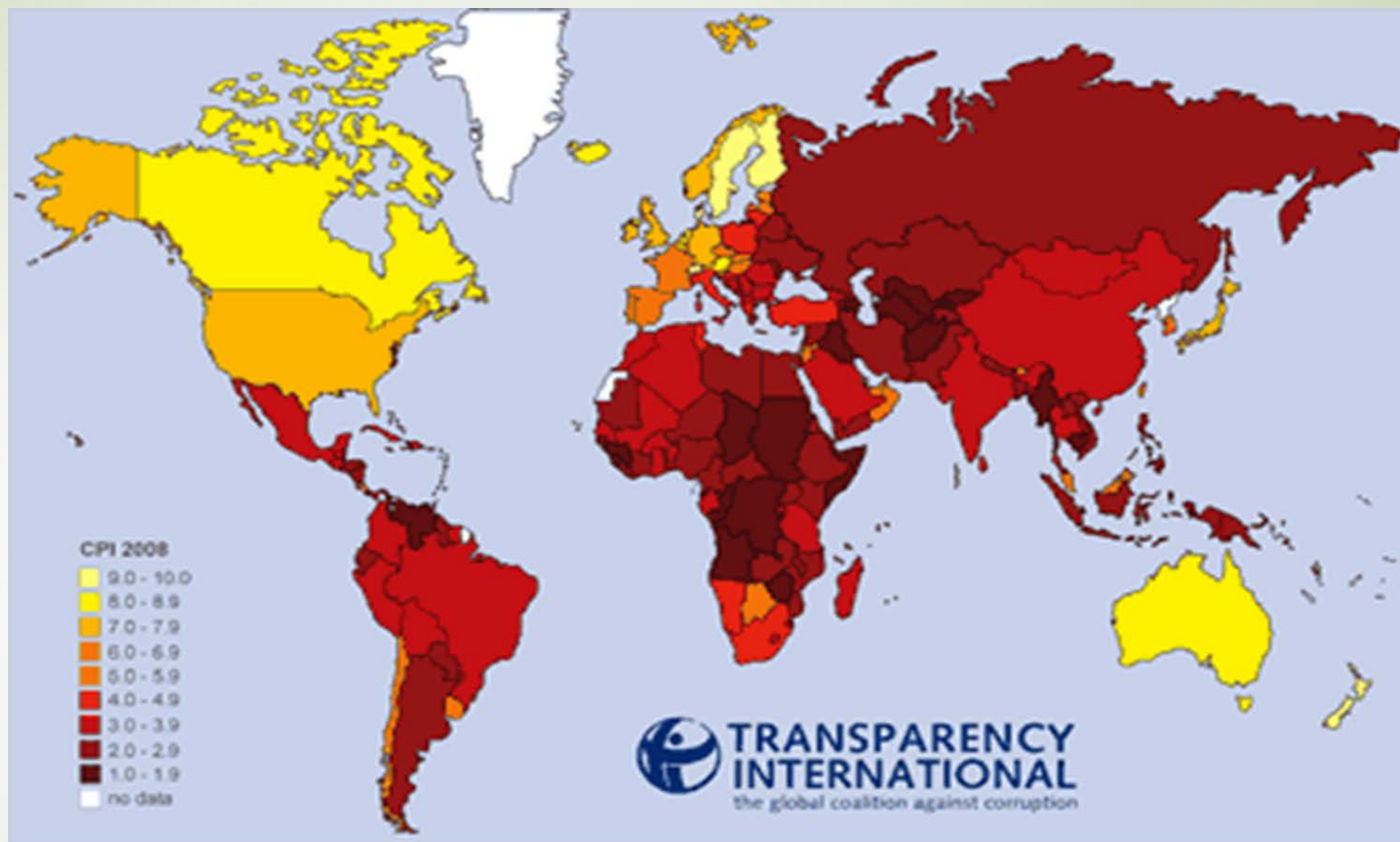
- “İnsanları sadece CEZA ile yönetirseniz, onlar bir daha yanlış yapmazlar; ancak şeref ve utanma duygusuna da sahip olmazlar.
- İnsanları ERDEMLE VE ETİK KURALLAR ile idare ederseniz, o zaman onlar şeref ve utanma duygularına sahip olurlar, hem de doğruyu ve iyiyi yapmaya çalışırlar.”

Konfüçyüs

Etik'in Önem Kazanması

- 1970'lerin sonu ve 1980'lerde kamu yönetiminde ve siyasette etik düzenleme ve mekanizmalar oluşturulmaya başlandı
- Dünya'da kamu yönetiminde yozlaşma ve etik dışı davranış sorunlarının yaygınlık kazanması
- Kamu yönetimi anlayışında yaşanan değişim
- Uluslararası Saydamlık Örgütü kurulmuş (Transparency International) (Berlin/ Mayıs 1993) olup her yıl yolsuzluk algılama endeksi yayınlamaktadır.
 - 2010- Yolsuzluk algılama endeksi;
 - Türkiye, 178 ülke içinde 56. sırada...
 - Türkiye Dünya sıralamasında **17. büyük ekonomiye** sahip
- Avrupa Konseyi, 1999 yılında "Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu"nu (Group of States Against Corruption-GRECO) oluşturdu. (Türkiye, 1 Ocak 2004 tarihinden beri GRECO'nun üyesidir.)
- Dünya Bankası'nın yolsuzluk üzerine çalışmaları

Corruptions Perceptions (2010: 4,4; 56.)

Haritadan çıkan sonuç;

- Demokratikleşme yönünden daha gerilerde bulunan ülkelerde yolsuzluklar genelde daha yaygındır.
- Yolsuzluk gelişmekte olan ülkelerde gelişmiş ülkelere göre çok daha yüksektir.
- Uluslararası Saydamlık Kurumunun 2010 yılı raporunda, toplam 178 ülke içinde;
- En az yolsuzluğa sahip ülkeler sırasıyla **Danimarka, Finlandiya, Yeni Zelanda, Singapur, İsveç, İzlanda, Hollanda, İsviçre, Kanada ve Norveç'tir.**
- En fazla yolsuzluğa sahip ülkeler ise **Somali, Myanmar, Irak, Haiti, Özbekistan, Sudan, Tonga, Çad, Afganistan ve Laos'tur.**

Etik Kamu Yönetimini Zorunlu Kılan Etmenler

- Kamu yönetiminde;
 - Yolsuzluk
 - Kötü Yönetim
 - Çıkar Çatışması
 - Kamu Hizmeti Kavramının Yozlaşması
 - Devlete ve Kamu Bürokrasisine Güven Eksikliği
 - Kamu Yönetiminin Saygınlığını Yitirmesi
- **Kamu Yönetiminde Etik Neden Önemlidir?**

Çünkü; KAMU HİZMETİ EMANETTİR

Kamu yönetiminde etik; Demokratik devletin harcını oluşturan en kritik unsurlardan biridir.

Etik Dışı Davranış Türleri

- Doğrudan ceza yaptırımına bağlanmış olanlar (rüşvet, zimmet, dolandırıcılık vs.)
- Herhangi bir suç tanımı içinde yer almayan veya ceza yaptırımına dolaylı olarak bağlanmış olanlar
 - **Rant Kollama:** Çıkar ve baskı gruplarının kamu tarafından yaratılmış bir ekonomik transferi elde etmek için giriştikleri faaliyetler (lisans, kota, teşvik kollama)
 - **Lobicilik:** Çıkar ve baskı gruplarının siyasal karar alma sürecinde siyasi partileri, bürokratları etkileyerek kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmesi
 - **Kayırmacılık:** Liyakat ilkesinin dikkate alınmayarak yakınlarının haksız yere ve yasalara aykırı olarak kayırılması, arka çıkılması (iltimas, torpil)

Etik Dışı Davranış Türleri

- **Oy Ticareti:** Siyasi ve idari kararların alınmasında siyasi partilerin menfaatleri doğrultusunda meclise sundukları teklifleri karşılıklı olarak desteklemeleri (oy alışverişi)
- **Kurumsal bilgilerin kişisel çıkarlar için kullanılması**
- **Hediye kabul edilmesi:** Etik anlayışın test edilmesi, denenmesi, etik hassasiyetlerin zayıflatılabileceği
- **Psikolojik Yıldırma (Mobbing)**
- **Görev ve Yetkinin Kötüye Kullanılması**

Etik Dışı Davranma Nedenleri

- ✓ Bilgisizlik
- ✓ Devletten fon almak için yarışmak
- ✓ Dikkatsizlik, disiplinsizlik
- ✓ Soruşturma eksikliği, dikkatli bir denetim sisteminin olmaması
- ✓ Yetersiz eğitim
- ✓ İdeolojik etkiler
- ✓ Üstlerin aşırı ve oransız baskısı
- ✓ Maddi ve manevi kazanç hırsı
- ✓ Psikiyatrik bozukluklar

Etik Dışı Davranışı Haklılaştırma Biçimleri

- Eğer gerekli ise etiktir
- Yasal ve izin verilebilirse uygundur
- Bu, işin bir parçası
- Sonuçta herkesin yararı sağlanacak, kimse zarar görmeyecek
- Herkes aynı şeyi yapıyor
- Hak ettiğimi alamıyorum
- Hala tarafsız olabilirim

OECD'ye göre, etik altyapının 8 temel unsuru

1. Etkili yasal çerçeve
 2. Siyasal kararlılık
 3. Etkili hesap verme mekanizmaları
 4. Uygulanabilir davranış kuralları
 5. Mesleki sosyalleşme mekanizmaları
 6. Kamu yönetiminde uygun çalışma koşulları
 7. Etik konusunda koordinasyon sağlayan bir kuruluşun varlığı
 8. Kamu görevlilerini denetleyen etkin bir sivil toplumun varlığı
- Bu etik altyapı unsurları aynı zamanda, Türkiye için de rehber olabilecek “etik önlemler” olarak adlandırılabilirler .

Kamu Yönetiminde Temel Etik Davranış İlkeleri

- Temel etik ilkeler, kamu görevlilerinin görevlerini yürütürken neyin iyi ve doğru olduğuna dair yönlendirici bir çerçeve oluşturur.
- OECD'nin yayınladığı kamu yönetimi etik sistemlerine ilişkin araştırmada (2000) temel etik ilkeler olarak;
 - Hesap verebilirlik
 - Saydamlık
 - Tarafsızlık
 - Hukukilik
 - Eşitlik
 - Dürüstlük
 - Çıkar Çatışmasından kaçınma

5176 Sayılı Kanun Uyarınca Düzenlenen Yönetmelikte Belirlenen Etik Davranış İlkeleri

- Görevin yerine getirilmesinde kamu hizmeti bilinci
- Halka hizmet bilinci
- Hizmet standartlarına uyma
- Amaç ve misyona bağlılık
- Dürüstlük ve tarafsızlık
- Saygınlık ve güven
- Nezaket ve saygı
- Yetkili makamlara bildirim
- Çıkar çatışmasından kaçınma
- Görev ve yetkilerin menfaat sağlamak amacıyla kullanılmaması
- Hediye alma ve menfaat sağlama yasağı
- Kamu malları ve kaynaklarının kullanımı
- Savurganlıktan kaçınma
- Bağlayıcı açıklamalar ve gerçek dışı beyan
- Bilgi verme, saydamlık ve katılımcılık
- Yöneticilerin hesap verme sorumluluğu
- Eski kamu görevlileriyle ilişkiler
- Mal bildiriminde bulunma

Uygulamada Öne Çıkan Üç Temel Etik Davranış İlkesi-I

- **SAYDAMLIK:** Kamusal alan ile ilgili bilgilerin vatandaşlara ve sivil toplum kuruluşlarına açık olmasıdır
- Kamu yönetiminin hedeflerini, bu hedeflere ulaşmak için hayata geçirdiği politikaları ve bu politikaların yarattığı sonuçları izleyebilmek için gerekli bilgiyi düzenli, anlaşılabilir, tutarlı ve güvenli olarak sunmasıdır
- Saydamlık, sadece bilgiye erişim kolaylığı olmayıp aynı zamanda idarenin ne yaptığını veya ne yapmaya niyetli olduğunun kamuoyunca bilinmesini ve denetlenebilmesini gerektirir.

Uygulamada Öne Çıkan Üç Temel Etik Davranış İlkesi-I (Saydamlık)

- **Mali saydamlık;** idarenin mali politikaları ve kamu sektörü hesaplarının mali hedeflerinin kamuya açık olmasını,
- Topluma kamu aktiviteleriyle ilgili güvenilir, kapsamlı ve zamanında bilgi sunulmasını,
- Kamu ihale süreçlerinin, kamuya eleman alma ve çalıştırma esaslarının saydamlaştırılmasını içerir.
- **4982 Sayılı Bilgi Edinme Kanunu (24 Nisan 2004)**
 - Vatandaşların kamu yönetiminin işleyişi ile ilgili bilgilere rahatlıkla erişebilmesi konusunda düzenlemeler içerir.
 - **İstisnalar:** Devlet sırrı, devletin ekonomik çıkarlarını zedeleyebilecek bilgiler, kişilerin özel hayatını, haberleşme gizliliğini ilgilendiren ve ticari sır mahiyetindeki bilgi ve belgeler talep edilemez.

Uygulamada Öne Çıkan Üç Temel Etik Davranış İlkesi-II (Hesap Verebilirlik)

- **Hesap verebilirlik**, kendilerine yetki verilenlerin veya kamu kaynaklarını kullananların faaliyet ve davranışlarını açıklama ve raporlama mecburiyetidir.
- Bir etik davranış ilkesi olarak hesap verebilirlik yetki ve kaynakların ne kadar iyi kullanıldığını sergileme ve raporlama yükümlülüğü olarak anlaşılmaktadır.
- 5018 sayılı Kanunun 11. maddesinde bu ilkeye açıklama getirilmiş ve « üst düzey yöneticileri sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını sağlamakta Bakanlar, Mahalli idarelerde ise Meclislerine karşı sorumludurlar» denilmiştir.

Uygulamada Öne Çıkan Üç Temel Etik Davranış İlkesi-II (Hesap Verebilirlik)

- **Hesap Verebilirlik İlkesine Konu Olan Raporlar**
 - Faaliyet raporları, bütçeler, yıllık raporlar, finansal tablolar
 - 5018 sayılı Kanunun 9. maddesinde stratejik planlama, 41. maddesinde faaliyet raporları, 43. maddesinde Genel uygunluk Bildirimi bu ilkenin uygulama mekanizmaları arasında sayılabilir.
 - Performans raporları, finansal tablolar ve yıllık raporlar kurumlar arası ve ülkelerarası karşılaştırmaya da imkan vermelidir.
 - Bütün bu raporlar kamuoyuna açık olmalıdır.

Uygulamada Öne Çıkan Üç Temel Etik Davranış İlkesi-III (Çıkar çatışmasından Kaçınma)

- **Çıkar çatışması**; kamu görevlilerinin görevlerini tarafsız ve objektif şekilde icra etmelerini etkileyen/etkiliyormuş gibi görünen şahsi çıkarlara sahip olmaları halini ifade eder. Kısaca, kişisel çıkarların kamu çıkarı ile çatışması halidir.
- Kamu görevlisinin özel bir yakınlık ya da ilişkisi olduğu kişilerin çıkarlarının bulunduğu kamusal alanda bir görev üstlenmesi sonucunda doğar

Uygulamada Öne Çıkan Üç Temel Etik Davranış İlkesi-III (Çıkar çatışmasından Kaçınma)

- Genel yasaklamalar:

- Kamu yetkilisi, kendisi, ailesi, bir özel sektör firması, yakınları için özel menfaat sağlaması amacıyla kamu yetkisini kullanamaz.
- Kamu görevi sırasında yada bu görevden ayrıldıktan sonra gizli devlet bilgilerini kişisel çıkarı için kullanamaz, kamu kurumları ile iş yapan firmaların sırlarını açıklayamaz.
- Ast-üst ilişkilerinde finansal borç-alacak ilişkisi içinde olamaz.
- Kamu görevi nedeniyle ilişkide bulunduğu kişilerden siyasi katılımıda bulunmayı isteyemez.
- Belli bir süre görev yaptığı kamu kurumu ile yine belli bir süre boyunca aynı konuda iş yapamaz.
 - Kamu görevlileri görevlerinden ayrıldıkları tarihten itibaren 2 yıl önceki kurum ve kuruluşlara karşı ayrıldıkları tarihten itibaren 3 yıl süre ile o kurum ve kuruluştaki görev ve faaliyet alanları ile ilgili konularda doğrudan doğruya veya dolaylı olarak görev ve iş alamazlar. (2531 sayılı kanun md. 2)

Hediye Alma ve Menfaat Sağlama Yasağı

- Hediye, kamu görevlilerinin etik konulardaki hassasiyetlerini zayıflatabilecek ve kamu görevlilerinin etik anlayışının denenmesi amacıyla kullanılmaya müsait bir araçtır.
- **657 sayılı DMK Md. 29:** «Devlet memurlarının doğrudan doğruya veya aracı eliyle hediye istemeleri ve görevleri sırasında olmasa dahi menfaat sağlama amacıyla hediye kabul etmeleri iş sahiplerinden borç para istemeleri ve almaları yasaktır.»
- **5176 sayılı Kanun Ek Md. :** «Kamu Görevlileri Etik Kurulu hediye alma yasağının kapsamını belirlemeye ve en az genel müdür veya eşiti seviyedeki üst düzey kamu görevlilerince alınan hediyelerin listesini gerektiğinde her takvim yılı sonunda bu görevlilerden istemeye yetkilidir.»

Hediye Alma ve Menfaat Sağlama Yasağı

- **5176 Sayılı Kanunla İlgili yönetmelik Md. 15:**
- Kamu görevlilerinin hediye almaması, kamu görevlisine hediye verilmemesi ve görevi sebebiyle çıkar sağlanmaması temel ilkedir.
- Kamu görevlileri, kamu kaynaklarını kullanarak hediye veremez, resmi gün, tören ve bayramlar dışında hiçbir gerçek veya tüzel kişiye çelenk veya çiçek gönderemezler, görev ve hizmetle ilgisi olmayan kutlama, duyuru ve anma ilanları veremezler.
- Genel müdür ve eşiti seviyesinden yukarıdaki kamu görevlileri kendilerine bir yıl içinde verilen hediyelerin listesini Kamu Görevlileri Etik Kuruluna göndermeleri zorunludur.

Hediye Alma ve Menfaat Sağlama Yasağı

- **Alınması yasak hediyeler:**
- Görev yapılan kurumla iş, hizmet veya çıkar ilişkisi içinde bulunanlardan alınan karşılama, veda, kutlama hediyeleri, burs, seyahat ücretsiz konaklama ve hediye çekleri
- Taşınır veya taşınmaz mal veya hizmet satın alırken, satarken veya kiralarken piyasa fiyatına göre makul olmayan bedeller üzerinden yapılan işlemler
- Hizmetten yararlananların vereceği her türlü eşya, giysi, takı ve gıda türü hediyeler,
- Görev yapılan kurumla iş veya hizmet ilişkisi içinde olanlardan alınan borç ve krediler.

Hediye Alma ve Menfaat Sağlama Yasağı

- Aşağıda belirtilenler hediye alma yasağı kapsamı dışındadır.
- Görev yapılan kuruma katkı anlamına gelen ve kurum hizmetlerinin hukuka uygun yürütülmesini etkilemeyecek olan (makam aracı ve belli bir şahsın kullanımına tahsis edilenler hariç) kurum ve kuruluşlara yapılan bağışlar
- Kitap, dergi, makale, kaset, takvim, cd. Veya buna benzer nitelikte olanlar
- Halka açık yarışmalarda, kampanyalarda veya etkinliklerde kazanılan ödül veya hediyeler
- Herkese açık konferans, sempozyum, forum, panel, yemek, resepsiyon veya buna benzer etkinliklerde verilen hatıra niteliğindeki hediyeler,
- Tanıtım amacına yönelik, herkese dağıtılan ve sembolik değeri bulunan reklam ve el sanatı ürünleri
- Finans kurumlarından piyasa koşullarına göre alınan krediler.

Hediye Alırken Kamu Görevlisinin Kendisine Sorabileceği Anahtar Soru...

- “Ben kamu görevlisi olmasaydım ya da işgal ettiğim makam ve mevkide bulunmasaydım, bu hediye yine de bana verilecek miydi?”
- Cevap kesinlikle **EVET** ise hediye alınabilir.
- Cevap **HAYIR** ise ya da tereddüt varsa hediye reddedilmelidir.

PSİKOLOJİK YILDIRMA/TACİZ (MOBBİNG)

- İş yerinde bir çalışanın (üst, ast, diğer çalışanlar) diğer çalışana karşı
- Sürekli ve sistematik şekilde bezdirmek maksadıyla tayin ve geçici göreve gönderme,
- Kişiyi aşağılama,
- Sözle taciz etme,
- Can sıkıcı eylem ve açıklamalarda bulunma,
- Baskı uygulama,
- Pasifize etme,
- Aleyhinde dedikodu çıkarma gibi tutum ve davranışlar

MOBBİNG KAVRAMI FARKLI KELİMELERLE İFADE EDİLİYOR

- Fransa'da psikolojik taciz
- İsveç'te haksızlığa uğrama
- ABD ve İngiltere'de işyerinde kabadayılık
- Bu yolla çalışanın,
 - İletişim kabiliyeti azalıyor
 - Sosyal ilişkileri zayıflıyor
 - Öz saygısı geriliyor
 - Mesleki kariyerinde gerileme durumu ortaya çıkıyor
 - Ruhsal ve bedensel sağlığı zarar görüyor

MOBBİNG

- Kamu görevlileri, özellikle yöneticiler
 - Psikolojik tacizi görmezden gelemezler
 - Bunları yapanları koruyucu, teşvik edici, kolaylaştırıcı eylem ve uygulamalarda bulunamazlar
 - Psikolojik tacizin oluşmasını önleyici tedbirler alır, bunları yapanları ivedilikle sözlü ve yazılı şekilde uyarırlar
 - Tüm çalışanlarının psikolojik taciz konusunda farkındalık ve bilgilendirilmesi eğitimi almasını sağlarlar

MOBBİNG SÜRECİNİN AŞAMALARI

- Psikolojik taciz olgusu durağan değil sürekli değişen bir süreçtir.
- Bu sürecin aşamaları kültürel farklılıklar ve zamana göre değişiklik gösterebilir.
- Bütün davranışlar tek tek hukuka aykırı olmayabilir. Ancak bir araya gelerek oluşturduğu toplam etkinin meydana getirdiği sonuç nedeniyle ciddi bir etik dışı hareket teşkil ediyor.
- **Tetikleyici Çatışma Aşaması:**
 - İş arkadaşları ve yönetici tarafından damgalanma aşaması
 - Savunma mekanizmaları zayıflayan mağdurun yönetimce de hatalı kabul edilmesi aşaması
 - İşten ayrılma yada çıkarılma aşaması

LEYMANN'IN MOBBİNG DAVRANIŞLAR SINIFLANDIRMASI

- **1) İletişime yönelik saldırılar**
 - «Üst»ünüz kendinizi gösterme imkanını kısıtlar
 - Sözüünüz sürekli kesilir
 - Yaptığınız iş sürekli eleştirilir
 - Özel yaşamınız sürekli eleştirilir
 - Telefonla rahatsız edilir
 - Sözlü ve/veya yazılı tehditler
 - Jestler/bakışlar/imalar yoluyla ilişki reddedilir
- **2) Sosyal ilişkilere saldırılar**
 - Çevrenizdeki insanlar sizinle konuşmuyor
 - Başkalarına ulaşmanız engelleniyor
 - Size diğerlerinden ayrılmış bir ofis/çalışma yeri veriliyor
 - Sanki orada siz yokmuşsunuz gibi davranılıyor

LEYMANN'IN MOBBİNG DAVRANIŞLAR SINIFLANDIRMASI

• 3) Sosyal konuma saldırılar

- İnsanlar arkanızdan kötü konuşur
- Asılsız söylentiler ortada dolaşır
- Psikolojik yıkıntı geçirmeniz için baskı
- Bir özrünüzle alay edilir
- Gülünç düşürmek için jest/ses taklit
- Özel yaşantınızla alay edilir
- Alçaltıcı isimlerle anlatılır
- Sözlü veya yazısız cinsel imalarda bulunulur.

• 4) Sağlığa yönelik saldırılar

- Fiziksel olarak ağır işler yapmaya zorlanma
- Gözünüzü korkutmak için hafif şiddet uygulama
- Doğrudan cinsel tacizde bulunma

LEYMANN'IN MOBBİNG DAVRANIŞLAR SINIFLANDIRMASI

- 5) Mesleki/özel yaşama yönelik saldırılar
 - Size verilen işler geri alınır
 - Sürdürmemeniz için anlamsız işler verilir
 - Sahip olduğunuzdan daha az yetenek gerektiren işler verilir
 - İtibarınızı/özgüveninizi düşürecek işler verilir
 - İşiniz sürekli değiştirilir

Söylediklerinize dikkat edin
düşüncelere dönüşür...
Düşüncelerinize dikkat edin
duygularınıza dönüşür...
Duygularınıza dikkat edin
davranışlarınıza dönüşür...
Davranışlarınıza dikkat edin
alışkanlıklarınıza dönüşür...
Alışkanlıklarınıza dikkat edin
değerlerinize dönüşür...
Değerlerinize dikkat edin
karakterinize dönüşür...
Karakterinize dikkat edin
kaderinize dönüşür...

Mahatma Ghandi

Kamu Görevlileri Etik Kurulu

- 2004 tarih ve 5176 sayılı «Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı kanunlarda Değişiklik yapılması Hakkında Kanun»
- **Kurulun amacı**, kamu görevlilerinin uymaları gereken saydamlık tarafsızlık, dürüstlük, hesap verebilirlik, kamu yararını gözetme gibi etik davranış ilkelerini belirlemek ve uygulamayı gözetmektir.
- Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik (13 Nisan 2005)

Kurulun Görev ve Yetkileri

- Görevleri:
 - Kamu görevlilerinin görevlerini yürütürken uymaları gereken etik davranış ilkelerini hazırlayacağı yönetmeliklerle belirlemek
 - Hediye alma yasağının kapsamını belirlemek ve en az genel müdür veya eşiti seviyedeki üst düzey kamu görevlilerince alınan hediyelerin listesini gerektiğinde her takvim yılı sonunda bu görevlilerden istemek
 - Kamuda etik kültürünü yerleştirmek üzerine çalışmalar yapmak veya yaptırmak
 - Genel müdür ve üstü kamu görevlileri hakkındaki etik ihlal iddialarını incelemek, (başvuru üzerine veya resen)

Kamu Görevlileri Etik Kurulunun Yapısı

Başkan ve üyeler Bakanlar Kurulu kararıyla atanır

- Eski Bakanlardan 1-
- Eski İl belediye başkanlarından 1-
- Yargıtay, Danıştay, Sayıştay emekli üyelerinden 3 -
- Eski Müsteşar, Büyükelçi, Vali ve Üst Kurul Başkanlarından 3-
- Rektörlük veya Dekanlık görevinde bulunmuş olanlardan 2-
- Meslek kuruluşlarında en üst kademe yöneticiliği yapmış olanlardan 1-

Toplam 11 üye

- Kurul ayda dört defa Başkanın daveti üzerine en az 6 üye ile toplanır ve üye tamsayısının salt çoğunluğunun aynı yöndeki oyu ile karar verir

Kamu Görevlileri Etik Kuruluna Başvuru

- 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına İlişkin Kanun'da belirlenen esaslara göre,
 - Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip T.C. Vatandaşları
 - Türkiye'de oturan yabancı gerçek kişiler
- En az genel müdür eşiti ve üstü kamu görevlileri hakkında (Yönetmelik Ek:2) etik davranış ilkelerine aykırılık iddiasıyla başvuru yapılabilir
- Başvuru için menfaat etkilenmesi koşulu aranmaz.
- Kurul, herhangi bir konuda re'sen de inceleme yapabilir.
- Yargı organlarında incelenmekte olan veya karara bağlanmış uyuşmazlıklar hakkında Kurula başvuru yapılamaz.

Yönetmelik

- Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik (13 Nisan 2005)
- **Etik Komisyonları:** Kurum veya kuruluşun üst yöneticisi tarafından kurum içinden en az üç kişilik bir etik komisyonu oluşturulur. Etik komisyonu Kurul ile işbirliği içinde çalışır.
 - **Görevleri**
 - Kurum ve kuruluşlarda etik kültürünü yerleştirmek ve geliştirmek
 - Personele etik davranışlar konusunda rehberlik etmek
 - Kurumdaki etik uygulamaları değerlendirmek
- **Ek 1:** Kamu Görevlileri Etik Sözleşmesi
- **EK 2:** Kamu Görevlileri Etik Kurulunun yetki alanına giren en az genel müdür, eşiti veya üstü kamu görevlileri

Sonuç

- **Tüm ülkelerin ortak hedefi**
 - Saydam, hesap verebilir, kaliteli, etkin, verimli bir şekilde hizmet veren
 - Vatandaş odaklı, vatandaşın güven duyduğu
 - Kararlarında, eylem ve işlemlerinde tarafsızlık, adalet, nezaket, halka hizmet gibi değerlere bağlı hareket eden bir yönetim yapısı
- Artık toplum/birey/devlet ilişkileri, eskisi gibi baskı ve yönlendirmelerde tek taraflı olarak kurulmuyor. Bu şekilde kurulmuş olanların da sürdürülebilirliği yok.
- **Kalıcı/sağlıklı ilişkiler,**
 - Etik temellere dayalı
 - Karşılıklı güven esasına göre inşa edilmesi gerekiyor.

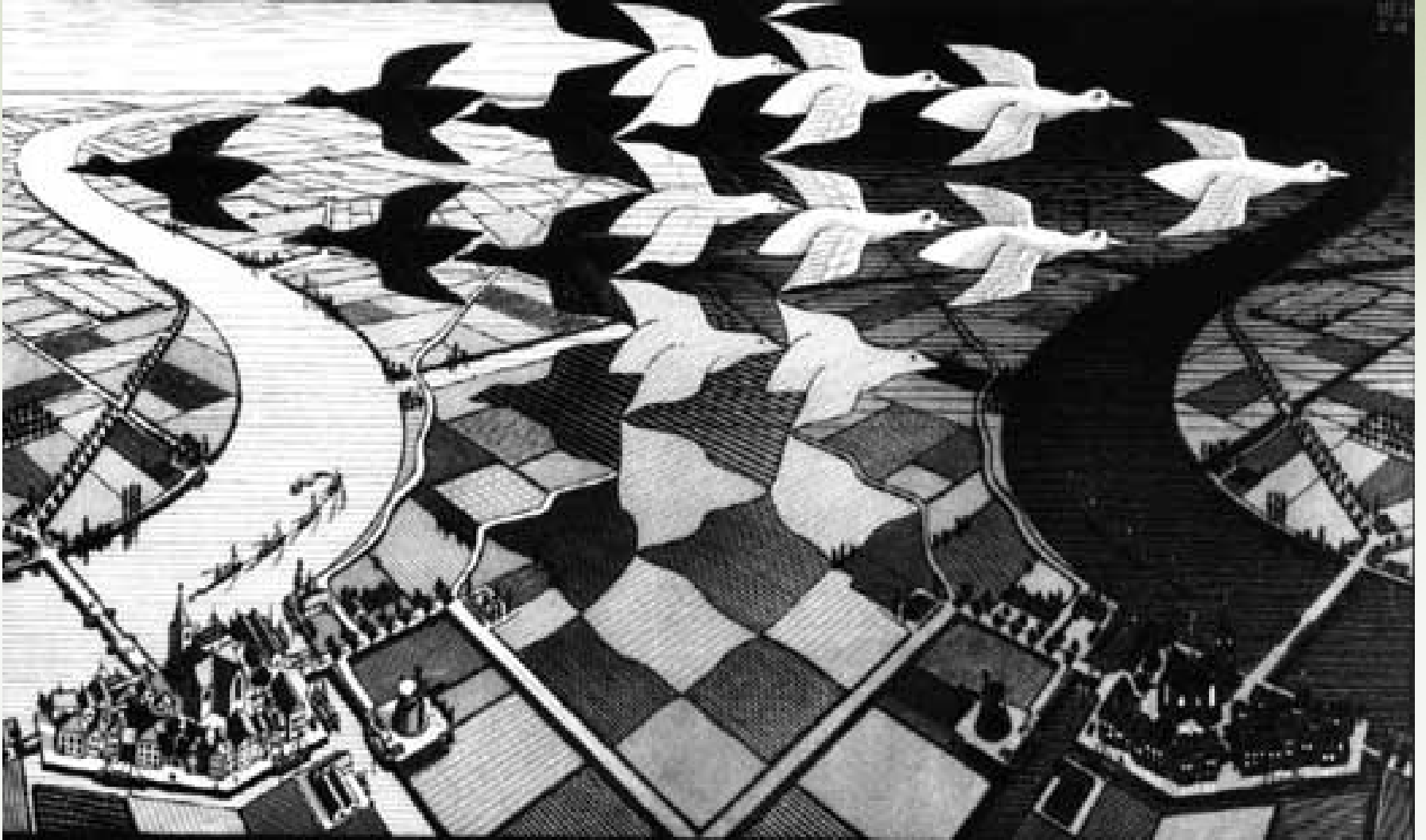
SONUÇ

- Hepimiz birer kamu görevlisiyiz. Özel sektör çalışanlarından en önemli farkımız kamu gücü/yetkisi ve kaynağını kullanma ayrıcalığına sahip olmamızdır.
- Bu nedenle daha titiz ve dikkatli davranmamız, çıkar çatışmasından kaçınmamız gerekir.
- Hepimizin içinde bulunan **İYİ/DOĞRU/GÜZEL** davranışlara yönelmek **GÜVEN** duygularını pekiştirmek gerekir.

SONUÇ

- Kamu kurum ve kuruluşlarında etik davranış ilkelerinin yerleştirilmesi ve bir etik iklimin oluşturulması çok yönlü çalışmalara bağlıdır.
- Toplumda etik kültürünün geliştirilmesi/etik standartların yerleştirilmesi uzun soluklu bir süreç içermektedir.
- Etik kültürün ve bilincinin geliştirilmesi için bu konuda eğitime ağırlık verilmesi, etik eğitiminin hizmet içi eğitimlerin bir parçası haline getirilmesi gerekmektedir.
- Kamu yönetimimizde sorunu görmezlikten gelme ve öteleme anlayışının kısmen de olsa terk edilmeye başlandığının görülmesi sevindirici bir durumdur.
- Vatandaşların yönetime güven duygusunu güçlendirmek amacıyla etik davranış ilkelerini kurumlarımızda yerleştirmek etik davranış ilkelerine ilişkin farkındalığı oluşturmak zorundayız.

Durum ve Olaylara Etik Penceresinden Bakabilmek

- **Bir yağmur damlası hiçbir zaman kendisini selden sorumlu tutmaz.**
- Bir ülkenin medeniyeti, nüfusunun fazlalığı, şehirlerinin büyüklüğü veya ekinlerinin bolluğu ile değil, o ülke halkının ahlaki değerler ile ölçülür.

R.W. Emerson

SON SÖZ

Günlük hayatta ve kamu hizmetinin sunumu
esnasında karşılaşacağınız ahlaki
belirsizliklerde

Vicdanınız kılavuzunuz olsun...

